

I Marrakech bør man bo på en riad. Riad Ifoulki har to gards haver med duftende appelsintræer og bananpalmer – et sted man ikke bare bor, men virkelig føler sig hjemme.

Marrakech rykker

Marrakech i Marokko er hippere end nogensinde. Den eventyrlige by har siden 1960'erne været forbundet med et tilbagelænet bohemeliv, skønt klima, udsøgt mad og kontrastfuld æstetik.

TEKST OG FOTO PERNILLE GLAVIND OLSSON

Marrakech er for vild. For varm. For hektisk. Men alligevel alt for fed. Marokkos næststørste by er en blanding af arabisk middelalder, afrikansk åbenhed og et drys af fransk kolonistemming. Det unikke sammenkog af kultur og historie kombineret med den høje standard af det traditionelle marokkanske køkken, de varme temperaturer og mange tiltrækkende shoppemuligheder har gennem tiderne gjort Marrakech til et eftertragtet rejsemål for blandt andre Winston Churchill, Yves Saint Laurent, Brad Pitt og Kate Moss. Mens Churchill både brugte byen til at udfolde sine kreative evner ud i malerkunsten og til at holde møder under Anden Verdenskrig, blev byen designer Yves Saint Laurents andet hjem. I de senere år er Marrakechs hiphedsfaktor kun vokset. En temmelig lang række af kendisser, der også tæller David Bowie, Nicole Kidman og Georgio Armani, har slået sig ned i palmelundene uden for Marrakesh, og når det bliver for koldt til at feste på Ibiza og i Saint Tropez, er det Marrakechs vilde nattevild, der tiltrækker alverdens festglade globetrottere.

En af de hotteste trends inden for indretning, den såkaldte "Moroccan Style", er ikke kun slået igennem pga. æstetikken, men også på grund af den afslappede livsstil med åbne døre, bare tæer, lokalt dyrkede økologiske råvarer og ingen elektroniske interventioner. Livsstilen skildres i coffee table-forlaget Taschen's bog "Moroccan Interiors", der billedliggør, hvorfor Marrakech er så umulig at modstå. Det handler om tilfældighedens æstetik kombineret med kulturhistoriens skønhed, som har sat sit præg på alt fra soukens fintmalede lerkrukker og håndknyttede tæpper til fliserne i en beskidt trappeopgang og farvesammensætningen på en bulet blitkønde. I Marrakech oplever man en lige så stor glæde ved ornamenter, mønstre og legende farvesammensætninger, som der i Norden er mangel på samme. Uanset hvor man kigger hen, skal øjet fordøje en detaljerigdom, som står i kontrast til alt det lurvede, faldefærdige og fordaeruede.

Botanisk havebesøg i hestedroske

Den gamle bydel, medinaen, er omkranset af en rosa bymur og har den berømte og berygtede plads Djemaa el-Fna som midtpunkt. Den nyere bydel Guiliz, som franskmændene byggede op under protektoratet fra 1912 til 1956, skal man søge til, hvis man har brug for europæiske pejlemærker i gadebilledet såsom McDonald's, femstjernede luksushoteller og kædebutikker. Den nye bydel skal bestemt også ses, for eksempel på vej til Yves Saint Laurents berømte botaniske have, Jardin Majorelle, der består af knaldblå pavilloner omgivet af dværgpalmer, pudsigt formede kaktusser og andre sjældne plante-

Ben Youssef Medersa er en gammel koranskole, hvor offentligheden kan se traditionel islamisk-maurisk arkitektur på nært hold.

Der findes to Earth Cafés i Marrakech, og disse vegetariske spisesteder er i sandhed værd at finde. De ligger begge godt gemt væk i små sidegyder, men har til gengæld udsøgt mad og de skønneste juicer og smoothies.

www.earthcafemarrakech.com

arter. Og hvorfor ikke tage turen derud i hestedroske – det er hyggeligt og ganske almindeligt, og en tur på knap tyve minutter fra den gamle bydel til den nye koster blot omkring 60 kr. Tilbage i medinaen er et besøg på byens store plads Djemaa el-Fna et af de mest mærkværdige skuer: Først på aftenen oplyst af den lyserøde solnedgang og senere af hyggelige glødelamper, fakler og selvlysende lir. Det er om aftenen, det for alvor rykker på Djemaa el-Fna. Når mørket falder på, og varmen stiger til vejrs, og man atter kan trække vejret. Så skal der spises, drikkes, købes og sælges. Og det skønne er, at cirkuset – selv om man ikke skulle tro det – ikke kun finder sted til ære for turisterne. Mens pladsen fyldes op af små madboder med alt fra dampende varme snegle til krydrede salater og marinerede rejer, handler de lokale i stor stil med hinanden, ligesom byens indbyggere slentrer en tur i aftenskumringen og får et glas friskpresset appelsinsaft eller et spyd med marineret lam. Netop appelsinsaften, som sælges overalt i byen på gader som i restauranterne, har ry for at være verdens bedste. Der er nok at tage sig til på pladsen. Overalt forsøger folk at sælge alt fra krydderier og leopardskind (pletterne er malet på koskind) til tørklæder og skåle, ligesom man hurtigt kan komme i nærkontakt med både mølædte aber og slanger, mens der må fotograferes og betales ved kasse et. Der er også rig mulighed for at få hevet en dårlig tand ud eller få malet hennamønstre. Der er selvsagt en del turister på pladsen, men aldrig i stil med Marcuspladsen i Venedig. Marrakech opleves langt mere autentisk end overrendt.

Et smut tilbage i tiden

Souken dækker over et virvar af snirklede handelsgyder i den arabiske bydel, medinaen. Nogle af gaderne er delvist overdækkede, og overalt er der et mylder af mennesker, muldyr, cykler og knallerter. Der er gader, hvor der fortrinsvis sælges tæpper, smykker, keramik, parfumer, krydderier osv., ligesom der er hele kvarterer i souken, hvor garverieme, mekanikere, systeme og sølvsmedjerne holder til. Her får man fæerten af middelalderstemning, når en djallaba-klædt kvinde kommer gående med en klat dej på et træfad for at få bagt sit brød i den nærmeste ovn. Når slagterens fluebefængte kødstykker ligger frit fremme ved siden af en flok blodige kalveklove, mens en æselkærrer kommer rystende forbi med ladet fuldt af rødæg. Når en radmager katternor fyldt med åbne kødsår basker ud efter sin lige så mistrøstige killingeflok, der slænger sig foran fiskehandleren, og når en øde gyde lugter så ramt af urin, at man får kvalme. Som når krydderihandleren prøver at få opmærksomhed ved at stikke sin kamæleon frem i hovedet på de forbipasserende eller stolt viser sin

1. Yves Saint Laurents berømte Jardin Marjorelle.

2. Man drikker mindst et par glas friskpresset appelsinsaft om dagen, når man er i Marrakech.

3. Den røde kamel er en lille oase, der åbner sig midt i den jødiske souk, melahen. Her findes bl.a. smukke antikviteter, parfumeri, tøj og smykkedesign.

88, rue de commerce hay salem "melah" Marrakech Medina 40000, tlf. +212 (0) 524383855, email: artdevivreoriental@gmail.com

TIP

VEJRET Der er sol året rundt i Marrakech, men det kan blive for varmt for nogle om sommeren, særligt i august med op til 45 grader. Forår og efterår er oplagt med behagelige 25 grader.

RAMADAN Det kan blive lidt for roligt at være turist i et ramadanramt Marrakech. Så sørg for ikke at rejse i den muslimske fastemåned. I 2012 er det ramadan fra d. 20. juli til d. 18. august.

Tjek datoerne i fremtiden på www.when-is.com/ramadan

BEKLÆDNING Over 90 procent af befolkningen er muslimsk, og mange kvinder går mere eller mindre tildækket, men ikke alle. Byen er vant til turister, der går klædt, som de lyster, men særligt i souken føles det som kvinde rart at have tildækkede skuldre og knæ.

SOUVENIRS Lædervarer, sølvtøj, keramik og tæpper fås i alle afskygninger til gode priser, ligesom saltede mandler, dadler og de mest velmagende oliven er oplagte at fylde kufferten med. Områdets berømte arganolie fås både til mad og til hud og hår, og Vestens skønhedsindustri har netop fået øjnene op for oliens velgørende kræfter. Prisen er rimelig fast overalt.

NATTELIV Lotus Club er en af byens hotte natklubber, som også fungerer som restaurant til hverdag. Jad Mahal er et sjovt og tjekket diskotek, der ofte har livebands, mens Le Comptoir kan byde på overbevisende cocktails og mavedansere.

www.jad-mahal.com, www.riadlotus.com, www.comptoirmarrakech.com

HISTORISK VINGESUS Det legendariske hotel Marmounia, som var Churchills foretrukne, er netop blevet renoveret. Åbent for brunch eller drinks.

www.mamounia.com

Dar les Cigognes

Riaden Dar les Cigognes ligger centralt i den gamle bydel, og den smagfulde indretning, det ekstremt hjælpsomme personale og det gode køkken, der altid tager udgangspunkt i hjemmelavede råvarer, gør oplevelsen på stedet både sanselig og unik. Kombinationen af det traditionelle og det moderne i indretningen har arkitekten Charles Boccara stået bag. Der er 11 værelser i tre forskellige prisklasser, som alle er forskelligt indrettet. Alle rum har air condition, men samtidig så tykke mure, at varmen aldrig for alvor slipper ind. Hotellet har desuden

hamam- og wellnessrum med mulighed for diverse behandlinger.

Værelser koster fra 176 euro pr. nat, www.lescigognes.com

samling af knap levende skildpadder frem, der ligger i lag i en frønnet papkasse ved siden af samlingen af skildpaddeskjold.

Har man brug for et pusterum, kan man med fordel bevæge sig ned i den jødiske souk, kaldet melahen. Der er kun én indgang, og efter at have gået 500 meter kommer man på højre hånd til en lille oase kaldet Den Røde Kamel eller Art de vivre oriental. Den tre etager høje bygning midt i souken er et danskøjet unikt forretningskompleks med lokaler, der lejes ud til udvalgte kunstnere med noget særligt at byde på. Således kan man få blandet sin egen parfume og få en indgående introduktion til diverse krydderier og naturlige skønhedsprodukter med hjælp af engelsktalende og meget vidende marokkanere. Her er også en fin smykkebutik med håndlavede sølvsmykker, og på første sal en lille eventyrlig salon med børnetøj og mulighed for at kreere sin egen perlehalskæde. Huset byder også på myntete, hjemmebagte sandwicher og andet godt.

Små, kølige oaser

Skal man bo så autentisk som muligt i Marrakech, bør man bo i en af byens utallige riader. En traditionel riad er et intimt butikshotel typisk bygget op i en gammel velhavervilla med rum indrettet ud mod

åbne haver med høje palmetræer. Ofte er der kun få værelser, hvorfor oplevelsen føles mere personlig og privat end på et regulært hotel. Vi boede på riad Dar les Cigognes, som betyder storkenes hus. Hotellet ligger i den gamle by lige op ad kongepaladset, hvis mure er toppet med storkereder og storkefamilier, hvis knebren sætter prikken over i'et på hotellets tagterrasse. En af folkene bag hotellet er globetrotteren, nomaden, kokken og forfatteren bag flere kogebøger Eben Lenderking, og hans forkærlighed for de marokkanske retter fornægter sig ikke på menukortet og tallerkenerne. Hotellets værelser er gennemført chikt indrettet, og alt fra håndsæbe til shampoo og lotion er af lokal fabrikation og en ren nydelse at bruge. Der er kælet for stemningen og samtlige detaljer i de smukke, kølige og en smule dunkle rum, hvilket er tiltrængt efter en dag i medinaens hede, støvede kaos.

En anden riad, som kan anbefales, er Riad Ifoulki, som ligeledes ligger centralt i medinaen. Det er en lysere og større riad med en lille pool og en helt særegen historie. Den er ejet af den danske globetrotter Peter Bergmann, som faldt for Marrakech på samme tid som Jimi Hendrix, Bob Marley og alle de andre tilbage i 1960'erne. Han købte senere ejendommen, og gennem årene blev det en fast

4. Hotellets wellnessrum.

5. Værelserne på riad Dar les Cigognes er gennemført møbleret med hver deres farveskala, de smukkeste tæpper, håndudskårne træmøbler, oversize kvaster og lampefødder lavet af horn.

6. Udsigt til en ud af mange storkereder fra Dar les Cigognes tagterrasse.

7. Morgenmaden er 100 procent hjemmelavet.

8.

9.

8. Et dyp i Ifoulkis lille pool er tiltrængt på en varm dag.

9. Det er danskeren Peter Bergmann, der ejer Ifoulki.

10. Et værelse koster fra 100 til 320 euro pr. nat. inkl. morgenmad og mulighed for at deltage i madlavningskurser.

11. At finde vej i souken kan være noget nær umuligt, og selv den mest garvede kompastype kan komme til kort. De høje mosketårne er gode pejlemærker.

10.

tradition, at vennerne kom og hang ud, når Peter Bergmann var i byen, ligesom han selv kom hos folk som Yves Saint Laurent og dennes kæreste, Pierre Bergé. På et tidspunkt fik Peter Bergmann ideen at leje værelserne i Ifoulki ud, når de nu alligevel altid var beboet af venners venners venner, og den ide udviklede sig langsomt til det, der i dag er en ganske særegen perle af en riad. En forkærlighed for sjældne antikviteter sætter et særligt præg på indretningen, hvis hyggelige bibliotek bl.a. er møbleret med en cembalo og naturligvis udstyret med flere af de mange romaner, som forfattere har fundet ro til at skrive på riaden gennem årene. En del internationale stjerner har frekventeret refugiet Ifoulki, men det er dog ikke noget, Peter Bergmann selv ønsker at fremhæve, da det er riadens særkende, at mennesker, der gerne vil være i fred, kan bo inkognito og ikke blive forstyrret af fotografer eller nysgerrige turister.

11.

Film og Marrakech

Byen ved foden af Atlasbjergene har pga. sin uimodståelige charme dannet kulisse for en række film.

Blandt andet brugte Alfred Hitchcock Djemaa el-Fna-pladsen i sin film **“Manden der vidste for meget”** fra 1956, ligesom **“Sex and City 2”** er optaget her.

Dokumentarfilmen **“YSL: L’amour fou”** fra 2011 omhandler modeskaberens Yves-Saint Laurent og hans forhold til partneren, Pierre Bergé, og har en del optagelser fra deres tid i Marrakech.

FAKTA

■ De officielle sprog i Marokko er arabisk og fransk. Landet har siden marts 1953 været uafhængigt af Frankrig.

■ Byen har oplevet en betydelig nedgang i turistbesøg efter terrorangrebet på turistcaféen Argana Café på Djemaa el-Fna 28. april 2011. Det føles dog trygt og rart at opholde sig i Marrakech, hvor befolkningen er åben, hjælpsom og luttet smil. Tjek Udenrigsministeriets rejsevejledning, um.dk/da/rejse-og-ophold/rejse-til-udlandet/rejsevejledninger.

■ Norwegian flyver til Marrakech fra København. Billetter fås fra 600 kr. til 6000 kr. Turen tager 4,5 timer. Flere flyselskaber flyver dertil med mellemlandinger.

Tørst efter vand

Marrakech ligger langt fra kysten, så er der børn eller vandglade sjæle i farvandet, kan det være en ide at tage til et af de to vandlande. Det tætteste, Oasiria, ligger tyve minutter i taxa fra centrum og er stort, flot og overskueligt.

Vil man skifte candyfloss og rutsjebaner ud med champagne, dj og solseng, er der mange eksklusive muligheder bl.a. i La Palmeraie-området. Eksempler er kædestranddiskoteket Nikki Beach og det lidt mere afslappede Murano resort, hvis pools lyser rødt om aftenen.

www.oasiria.com, www.nikkibeach.com, www.muranoresort.com